

Vývoj legislativy Evropské unie v oblasti energetiky a jeho vliv na teplárenský sektor, zejména z pohledu daní

Říjen 2008

Dana Trezziová

Zdanění energií - historie

- **2. polovina 20. století:**
 - začaly být využívány tržní nástroje k ochraně životního prostředí (povolení, návratné vklady, ekologické daně a poplatky...)
 - čl. 22 Smlouvy o Evropském Společenství opravňuje Evropskou komisi k zavedení ekologických daní a čl. 93 Smlouvy o ES stanoví, že všechna opatření v daňové oblasti musí být jednomyslně schválena členskými státy

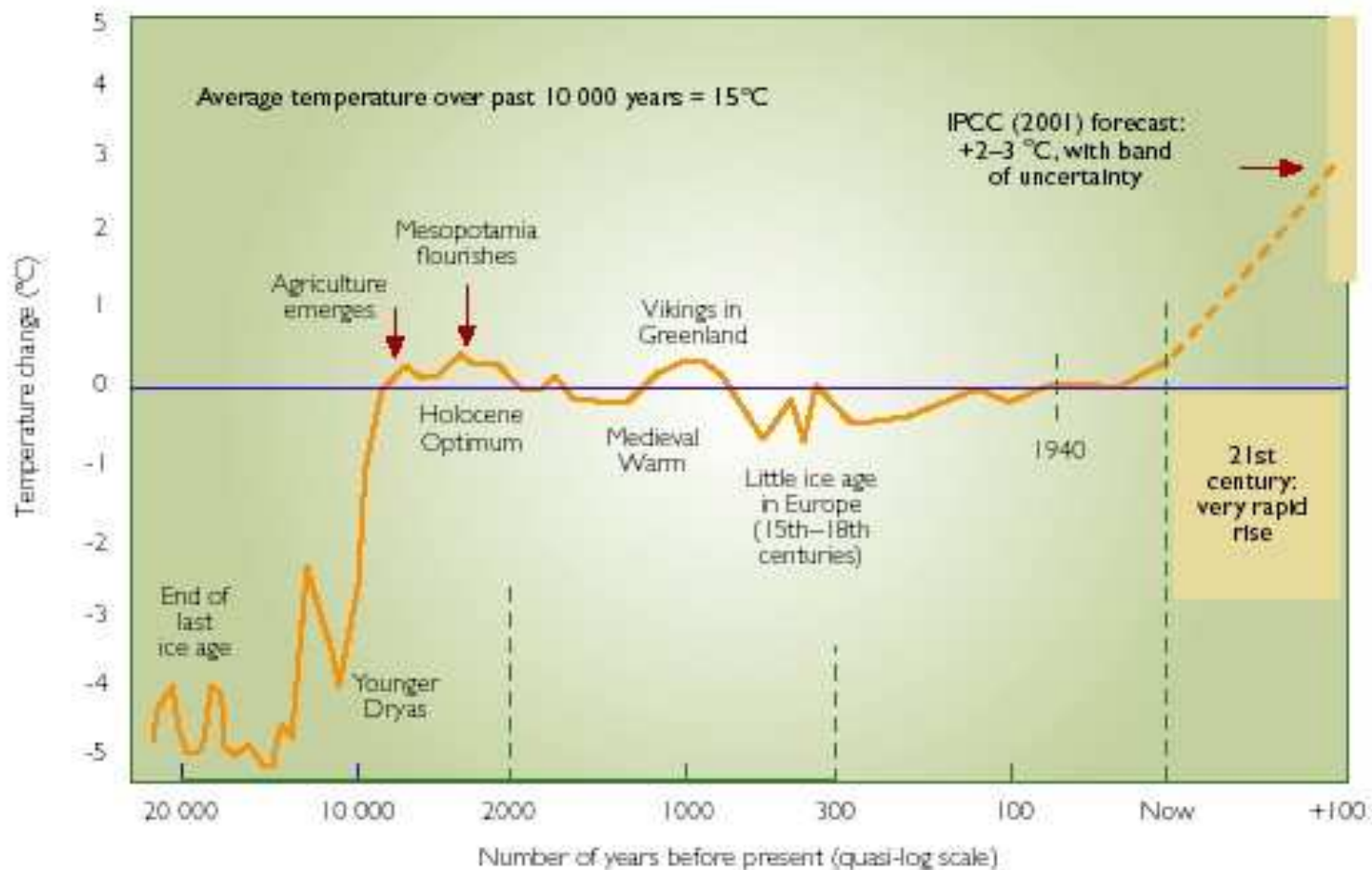
- **1992:** vydány dvě směrnice ES ke zdanění minerálních olejů (v ČR zavedena spotřební daň z minerálních olejů od 1993)

- **od 1.1.2004:** Směrnice 2003/96/ES o zdanění energetických výrobků a elektřiny (implementována do daňového systému ČR třemi novými zákony o zdanění elektřiny, zemního plynu a pevných paliv od 1.1.2008)

- **Od konce 90. let:** EU boj proti klimatickým změnám

Klimatický systém – vývoj teplot

Vývoj průměrné teploty za posledních 20 000 let (semilogaritmické měřítko)

Změny klimatu

MEZIVLÁDNÍ PANEL PRO ZMĚNY KLIMATU (IPCC)
připravil v roce 2007 shrnutí pro politické představitele:

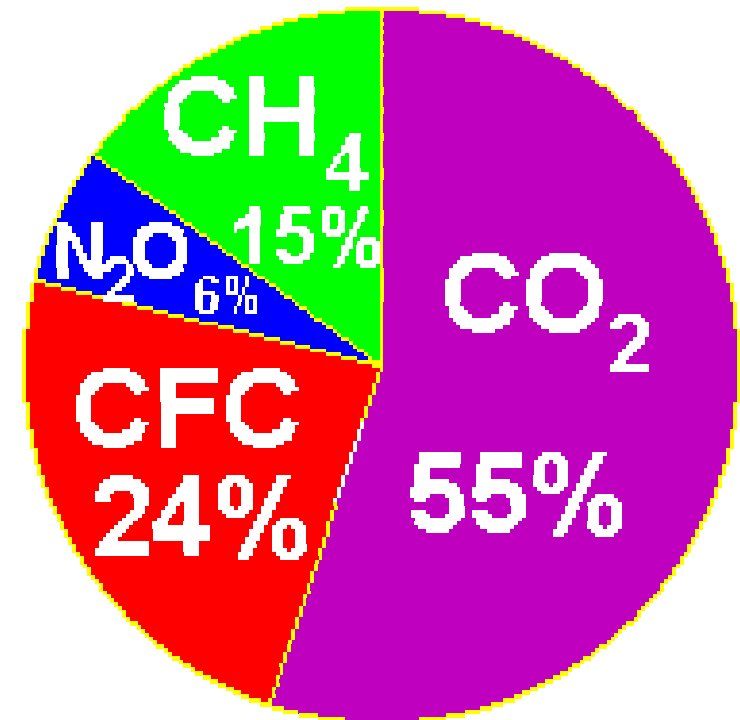
„Většina pozorovaného nárůstu průměrných globálních teplot pozorovaných od poloviny 20. století je *velmi pravděpodobně* vyvolána pozorovaným nárůstem koncentrací skleníkových plynů“

(předcházející zpráva: „většina pozorovaného oteplování v posledních 50 letech byla *pravděpodobně* způsobena vyššími koncentracemi skleníkových plynů“)

Skleníkové plyny

Skleníkové plyny (mají různou intenzitu vlivu na globální oteplování (GWP))

- Vodní pára
- Oxid uhličitý (CO₂) (GWP = 1)
- Metan (CH₄) (GWP = 21)
- Oxid dusný (N₂O) (GWP = 310)
- Fluorované skleníkové plyny (GWP = 140 – 24000)
– nejznámější jsou chlorofluoruhlovodíky (CFC)

Zdroje emisí skleníkových plynů v EU (2003)

- Zemědělství 10 %
- Doprava 21 %
- Energetika bez dopravy 61 %
- Odpady 2 %
- Průmyslové procesy 6 %

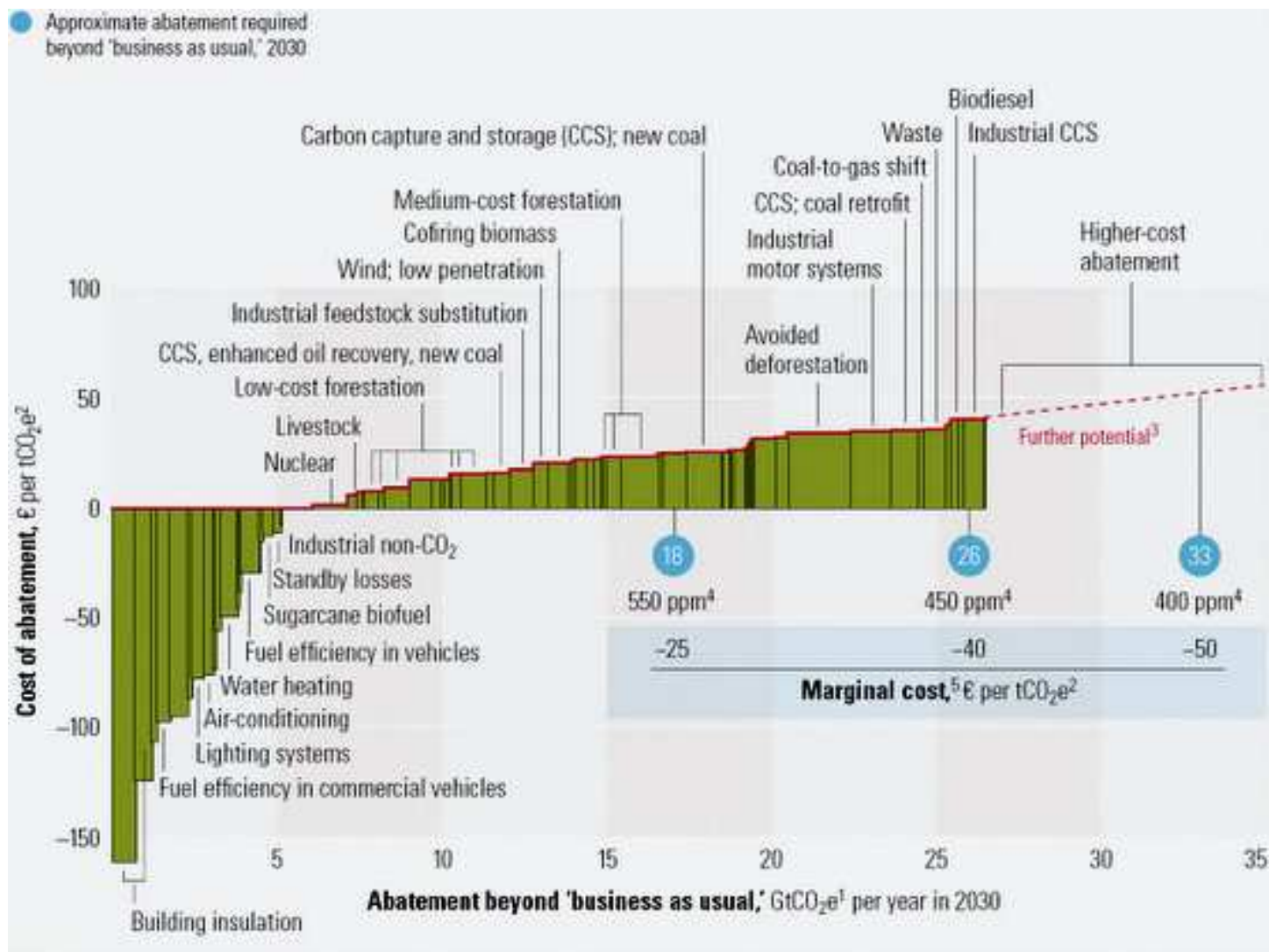
Skleníkové plyny

- IPCC ve své zprávě volá po snížení globálních emisí do roku 2050 o 50 % za účelem udržení „pouze“ zvýšení teploty o 2°C oproti „předprůmyslové“ době (o 1,6°C nad 1990 globálními teplotami).
- Naplnění tohoto cíle předpokládá snížení emise skleníkových plynů na úroveň 20 mld. t v roce 2050. Při předpokladu 9 mld. obyvatel v roce 2050 cíl znamená dosažení emisí ve výši 2 t na obyvatele.
- Tento cíl podpořen:
 - schůzkou zemí OSN ke globálnímu oteplování (červen 2008, Bonn)
 - G8 summitem (červenec 2008, Hokkaido)
 - Evropskou unií
- řada zemí / politiků žádá cíle vyšší, např. snížení o 80 – 90 %

Skleníkové plyny

	2005 (emise CO ₂ v mil. t)	2030 (předpokládané emise CO ₂ v mil. t)	Mil. t emisí skleníkových plynů umožněných v r. 2050 při předpokladech 2t/os. (počítáno předpoklad obyvatel x2)
US	5 971	7 950	804
OECD Evropa	4 399	4 684	1 328
Čína	4 967	11 239	2 800
Japonsko	1 264	1 306	204
Rusko	1 705	2 185	214
Indie	1 138	2 156	3 300
Afrika	953	1 655	3 980
Ostatní
Svět	26 600	41 900	20 000

Nákladová křivka snižování emisí

Zdroj: „A cost curve for greenhouse gas reduction“ Enkvist et al., McKinsey & Company, 2007 (strana 38)

Možnosti snižování emisí dle sektorů

Sektor	Potenciál snížení emisí (v Gt CO ₂)	Možná opatření (příklady)
Energetika	5,9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obnovitelné zdroje (vítr, slunce, biomasa) ▪ Jaderná energetika ▪ Ukládání a zachytávání uhlíku
Výroba	6,0	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Energetická efektivnost (např. kogenerace, změna procesů, ...) ▪ Jiná paliva (např. biopaliva) ▪ Zachytávání a ukládání uhlíku v průmyslovém procesu
Výstavba budov	3,7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zlepšení izolací budov, vyšší efektivnost vytápění / chlazení ▪ Energeticky úsporné svícení a spotřebiče
Doprava	2,9	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Úsporná vozidla ▪ Použití biopaliv
Lesnictví	6,7	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Omezit odlesňování ▪ Zvýšit zalesňování / znovuzalesnění
Zemědělství / odpady	1,5	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zachytávání metanu ze skládek odpadu ▪ Použití nových zemědělských metod bez orby
Celkem	26,7	

Ekonomické nástroje

- **definice:** „prostředky ochrany životního prostředí, jejichž účelem je podnítit zájem na ochraně životního prostředí ekonomickou stimulací“

- **druhy:**
 - platební nástroje (zdanění energií, osobních automobilů, snížené sazby DPH, odčitatelné položky, zdanění obalů)
 - fondy
 - povinné environmentální pojištění
 - trhy s obchodovatelnými kvótami a limity
 - zálohové systémy
 - výdaje z veřejných rozpočtů
 - cenová regulace

Evropský program pro klimatické změny European Climate Change Programme (ECCP)

- **ECCP I** (zahájen v roce 2000)
 - cílem, v souladu s Kjótským protokolem, bylo snížení do roku 2008 až 2012 emisí skleníkových plynů o 8 % pod úroveň, kterou měly EU země v roce 1990 (program zahrnoval široký okruh iniciativ a politik, včetně podpory energetiky z obnovitelných zdrojů a energeticky úsporná auta).

- **ECCP II** (navázal na ECCP I v roce 2005)
 - významným nástrojem programu byla implementace EU schématu pro obchodování s emisemi skleníkových plynů (EU ETS - Emission Trading Scheme); schéma je založeno na Směrnici 2003/87/ES a umožňuje společnostem, které překračují svoje cílové limity emisí CO₂, aby si nakoupily emisní povolenky od firem, kterým povolenky díky implementovaným opatřením přebývají
 - zahrnuje pouze větší průmyslové podniky (přes 10 tisíc) zabývající se výrobou energie či působící v železárenském, ocelářském, sklářském a cementářském průmyslu, které se podílejí na znečištění ovzduší vypouštěním CO₂, jako je doprava a stavebnictví
 - schéma pokrývá pouze asi 40% celkových emisí CO₂ v EU
 - EU přidělila neúměrně mnoho povolenek na emise CO₂, což v řadě států vedlo k poklesu jejich cen a omezilo možnost dosažení emisních cílů EU.

EU plán boje proti klimatickým změnám

- v březnu 2007 vrcholní představitelé EU schválili plán:

„Do roku 2020 EU sníží emise skleníkových plynů o 20% ve srovnání s rokem 1990, vzroste podíl obnovitelných energií na celkovém energetickém mixu na 20 %, zvýšení energetické účinnosti o 20 % a biopaliva budou tvořit 10 % všech používaných paliv.“

- 23. ledna 2008 předložila komise balíček opatření pro dosažení definovaných cílů, který obsahuje např. nový systém obchodování s emisními povolenkami.

Revize Směrnice 2003/96/ES

- Deklarovaným cílem revize Směrnice je „**její užší propojení se záměry EU v oblasti energií a klimatických změn**“
- Balíček opatření z ledna 2008 je klíčovým dokumentem, z kterého vychází revize a následné navržené změny ve Směrnici 2003/96/ES o zdanění energetických produktů a elektřiny.

Revize Směrnice 2003/96/ES

Legislativní návrh očekáván v listopadu 2008 a pravděpodobně bude obsahovat:

- možné rozdělení zelených daní na zdanění CO₂ emisí a energetické daně
- koexistence zdanění CO₂ a zatížení poplatníků v rámci obchodování s emisními povolenkami
- použití daňových příjmů, včetně možných pobídek (snížené sazby DPH, slevy/odčitatelné položky v DPPPO, přímé dotace)
- výběrová řízení ovlivněna „zeleností“ dodavatele
- rozdílné řešení pro společnosti, které nejsou přímo dotčené systémem ETS?

Revize Směrnice 2003/96/ES – Názor podnikatelů

- Podnikatelé deklarují zájem na snížení emisí skleníkových plynů a odpovědnost v boji proti klimatickým změnám.
- Podnikatelé zdůrazňují, že cílem by měla být snaha o globální iniciativy a implementace opatření dohodnutých v celosvětovém měřítku tak, aby iniciativa lokálně omezená pouze na EU (vypouští 14% skleníkových plynů) nenarušila konkurenceschopnost evropských podniků.
- Podnikatelé podporují názor, že dnes již neexistuje žádný důvod pro Směrnicí stanovenou minimální sazbu zdanění CO₂ emisí, politiku snižování emisí v EU reprezentuje především ETS, tzn. všechny společnosti platí za emise (přímo v rámci ETS nebo nepřímo prostřednictvím vyšších nákladů na elektřinu). Další zdanění CO₂ by tedy vedlo ke dvojímu zdanění emisí.

Revize Směrnice 2003/96/ES – Názor podnikatelů

- Směrnice je revidována za odlišné situace než v době jejího vzniku. Současné návrhy Komise však v podstatě vycházejí ze stejných základů jako v 90. letech, přestože se změnila ekonomická i politická realita:
 - současné a očekávané ceny energií jsou daleko vyšší než v době, kdy byla původní Směrnice zpracována, i bez dodatečného nákladu na zdanění emisí CO₂ jsou již dnes ceny energií tak vysoké, že jednoznačně ovlivňují chování spotřebitelů a vedou je k šetrnému užití energií
 - zatížení EU podnikatelů dalším zdaněním je neefektivním nástrojem v boji za snižování emisí a plní pouze fiskální funkci
 - ceny elektrické energie v EU již dne obsahují náklad na emise CO₂ a to na základě schématu obchodování s emisními povolenkami
 - ceny energií budou růst a to i pod tlakem na zvyšování poměru použití energie z obnovitelných zdrojů

Klimatické změny v politice EU

- Vedoucí úloha EU v boji proti klimatickým změnám bez jednoznačné podpory a propojenosti použitých nástrojů globálně je politickým a morálním gestem, které může být velmi nákladné s devastujícím účinkem na hospodářství EU
- EU je závislé na průmyslu a podílí se na světových emisích CO₂ pouze 14%
- Velmi sporný dopad pro ŽP, obrovský možný dopad do cen (inflace) a do hospodářského výsledku podniků (pokud zvýšené náklady nepůjde promítnout do cen, např. s ohledem na globální konkurenci)

Klimatické změny v daních v ČR

- Výroční zpráva Vlády ČR za 2007: „Vláda aktivně spolupracovala na společné evropské politice ochrany klimatu.“
- zelené daně a další opatření zaměřená na boj proti klimatickým změnám (zejména pramenící v EU) budou v budoucnu představovat vyšší náklady a zatížení českých podniků a občanů
- chybí široká diskuse k možným negativním dopadům
- chybí jasná politická linie podpořená ekonomickými argumenty a zohledňující zájmy ČR (jaké pozice bude ČR v rámci EU hájit, jak bude EU legislativu implementovat do české legislativy, jak ČR se zvýšenými daňovými příjmy naloží,...)

Ekologická daňová reforma v ČR

- ekologické daně uvažovány od 1992
- práce na EDR (implementace Směrnice) započaty v 2004
- řada materiálů a verzí
- Usnesení vlády č. 25 z 3. ledna 2007
- tři etapy EDR (2007 -2017)

První etapa EDR

- implementovat Směrnici 2003/96/ES, o zdanění energetických produktů a elektřiny do českého daňového systému (s účinností od 1. 1. 2008) – MF připravuje od 2009 novelu!
- předložit do vlády zprávu o průběhu realizace koncepce EDR a návrhy na další etapy EDR do 30. 11. 2007 (prodlouženo do 30.6.2008 a dále prodlouženo...)
- Současné hodnocení první etapy EDR a existujících ekonomických opatření:
 - malá účinnost (nemotivuje k vyšší ochraně ŽP)
 - administrativní náročnost výběru

Druhá etapa EDR

- termín stanoven 1.1.2010 (legislativa měla být do 31.12.2008)
- oproti původním záměrům vládního usnesení představuje současný návrh MŽP změny:
 - zaměřuje se prioritně na ochranu ovzduší (transformace poplatků za znečištění ovzduší)
 - zvažováno použití ekonomických nástrojů s cílem podpořit investice do moderních nízkoemisních technologií
 - zvažována podpora podniků provádějících environmentální investice (odpočty od základu DPPO, zrychlené odpisy)
 - MŽP upouští od návrhu zavedení daně z CO₂
 - MŽP čeká na revizi směrnice 2003/96/ES (větší propojení se systémem EU ETS)

Třetí etapa EDR

- připravit do konce 2012 (předpokládaná realizace 2014 až 2017)
- dle vládního usnesení mělo dojít k vyhodnocení působení a účinků první a druhé etapy reformy a ke zvážení prohloubení reformy a rozšíření na další surovinové zdroje, výrobky a služby a užití přírody
- budoucnost nelze odhadnout

Teplárenství na křižovatce

- Teplárny mají konkurenční výhodu z pohledu ekonomicky a ochrany životního prostředí oproti individuálním zdrojům tepla (v případě kombinované výroby tepla a elektřiny je výhoda obrovská – 90% účinnost)
- Rozvoj tepláren má velký potenciál (nákladová efektivita, nízké znečištění ovzduší, možnost kontroly emisí, možnost využití při spalování biomasy či odpadu, či propojení s výrobou, kde teplo může být vedlejším produktem atd.)
- Využití potenciálu záleží na parametrech efektivnosti konkrétní teplárny (účinnost procesu a minimalizace ztrát distribuční sítě) a míra ochrany ŽP (čistota spalin)
- Teplárny potřebují vysoké investiční náklady (technologie, distribuční síť), které mají dlouhou ekonomickou návratnost

Teplárenství na křižovatce

- Využití a rozvoj dálkového vytápění záleží na ekonomickém a právním prostředí (dlouhodobá stabilita legislativy a podpora společenských zájmů)
- V oblasti daňové oblasti by k dalšímu rozvoji teplárenství přispělo:
 - předvídatelné daňové dopady v dlouhodobém horizontu, o změnách legislativy informovat dopředu, např. I etapa EDR byla zahájena pozdě, teplárny nestihly realizovat opatření, aby dopad reformy do cen tepla byl minimalizován (např. realizace KVET)
 - využití všech výjimek umožněných Směrnicí o zdanění energií (nastavení srovnatelných podmínek zdanění či osvobození pro domovní a blokové kotelny, osvobození výtopených zdrojů dodávajících teplot z KVET mimo domácnosti, osvobození všech paliv pro výrobu KVET, osvobození elektřiny z KVET)
 - z pohledu EU legislativy politická podpora v ČR proti politice EU v boji proti klimatickým změnám, která vytváří podmínky pro extrémní růst cen

P R O C H Á Z K A / R A N D L / K U B R

TAX CONSULTING

Prostor pro otázky

Dana Trezziová – dana.trezziova@prk.cz